

5. Ceny

Růst cenové hladiny zůstal vysoký.

Celkový meziroční růst cenové hladiny (měřený deflátořem HDP) ve 3. čtvrtletí dosáhl 4,1 % a jen mírně se snížil oproti předchozímu kvartálu. Růst cenové hladiny spotřebních statků drobně zpomalil na 3,1 %. Z toho se ceny zboží a služeb spotřebovaných domácnostmi zvýšily o 2,3 %, což je výrazné zpomalení oproti předchozímu čtvrtletí (3,3 %). Cenová hladina kapitálových statků rostla o 2,4 %. Výrazný růstový impulz tak do domácí cenové hladiny vnášely směnné relace obchodu se zbožím a službami, které dosáhly 102,2 % a byly nejvyšší od 4. čtvrtletí 2009. Směnné relace obchodu se zbožím dosáhly 102,3 % a se službami 101,0 %.

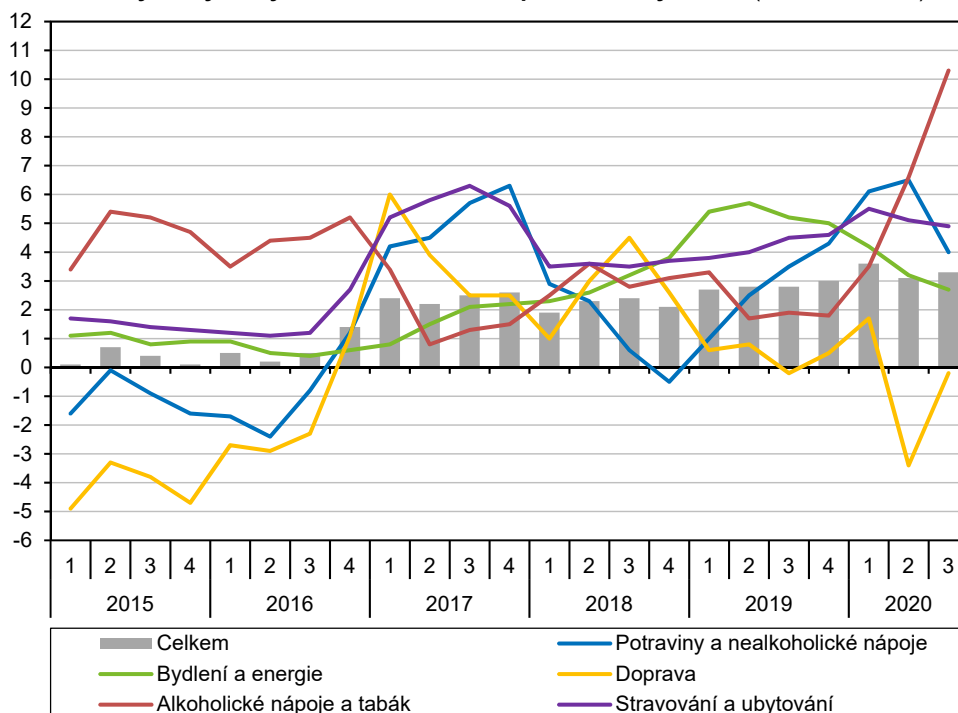
Spotřebitelské ceny ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 3,3 %.

V průběhu 1. až 3. čtvrtletí 2020 se index spotřebitelských cen oproti stejnému období minulého roku zvýšil o 3,3 %. V samotném 3. kvartálu se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily rovněž o 3,3 %, což je mírně více než ve 2. čtvrtletí (3,1 %). Přírůstek ale nedosáhl úrovně 1. čtvrtletí (3,6 %). Meziroční navýšení od počátku roku nejvíce ovlivnil růst cen potravin a dále oddílů bydlení, voda, energie a paliva a alkoholické nápoje a tabák. Ve směru poklesu v malé míře působily ceny dopravy a rovněž ceny pošt a telekomunikací. Ve 3. čtvrtletí k meziročnímu růstu spotřebitelských cen nejvíce přispěly alkoholické nápoje a tabák. Ty mají ve spotřebním koši poměrně velkou váhu, zejména ve srovnání s ostatními zeměmi EU, ale obvykle jejich příspěvek nebývá tak velký. Výrazně přispěly také potraviny a nealkoholické nápoje a bydlení a energie.

Nejvíce k růstu přispěly ceny alkoholických nápojů a tabáku.

Ceny alkoholických nápojů a tabáku se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 10,3 %, což znamenalo značné zrychlení oproti již tak výraznému přírůstku ze 2. čtvrtletí (6,6 %). Ačkoli si alkoholické nápoje silné meziroční tempo ve 3. kvartálu držely (5,7 %), popsané posílení přírůstku cen v oddílu lze připsat na vrub hlavně tabáku (14,0 %, ve 2. čtvrtletí to bylo 7,5 %). Meziroční dynamika ale čerpá zejména z vysoké úrovně, na kterou se ceny tabáku dostaly během 1. pololetí, protože meziměsíční tempa ve 3. čtvrtletí oproti předchozímu půlroku ve skutečnosti oslabila.

Graf č. 9 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Výrazný příspěvek měly rovněž ceny potravin a nealkoholických nápojů a ceny bydlení a energií.

Meziroční přírůstek cen potravin a nealkoholických nápojů ve 3. čtvrtletí dosáhl 4,0 %. Cenový růst přitom oslabil zejména u váhově významných skupin – maso (meziroční přírůstek 6,2 %, ve 2. čtvrtletí to bylo 10,8 %), pekárenské výrobky a obiloviny (2,2 %), mléko, sýry a vejce (0,6 %). Velmi vysoký zůstal meziroční přírůstek cen ovoce (21,9 %), naopak zelenina zlevnila o 4,1 %. Ceny v oddílu bydlení, voda, energie a paliva ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 2,7 %. Pokračovalo tak postupné zpomalování tempa, které bylo patrné od počátku roku. Zmírnil se zejména přírůstek cen nájemného z bytu (2,5 %), imputovaného nájemného (1,9 %) a ostatních služeb souvisejících s bydlením (3,5 %). V menší míře zvolnilo tempo u běžné údržby a drobných oprav bytu (2,9 %). Růst cen elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv činil 3,5 % a ve srovnání s předchozím kvartálem zmírnil jen drobně.

Klesly ceny pošt a telekomunikací a dopravy.

Ceny stravování a ubytování se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 4,9 %. Dále se rozevíraly nůžky mezi tempem růstu cen stravovacích služeb (5,5 %), které zůstává stabilní od začátku roku, a ubytovacích služeb (1,1 %). Meziroční přírůstek cen rekreace a kultury dosáhl ve 3. kvartálu 2,2 %, a od začátku roku tak zůstal stabilní. Ceny bytového vybavení, zařízení domácnosti a oprav stouply o 3,2 %. Zrychlil růst cen odívání a obuvi na 4,5 %. Jediné dvě spotřební kategorie, kde ve 3. čtvrtletí ceny klesaly, byly pošty a telekomunikace (–3,8 %) a doprava (–0,2 %). U dopravy stály za poklesem čistě ceny pohonných hmot, což dokládá meziroční snížení cen provozu osobních dopravních prostředků o 7,3 % (propad se zmírnil oproti 2. čtvrtletí). Naopak nákupy dopravních prostředků zdražily o 6,7 %¹ a ceny dopravních služeb se zvýšily o 2,0 %.

Spotřebitelské ceny v EU ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly jen mírně.

Od začátku roku meziroční růst indexu spotřebitelských cen v EU zpomaloval. Celkově tak za 1. až 3. čtvrtletí došlo ke zvýšení cen o 0,8 %², ale v samotném 3. kvartálu přírůstek dosáhl pouze 0,5 %. Hlavním důvodem propadu celkového tempa byl pokles cen dopravy ovlivněný jarním propadem cen ropy. Ve 3. čtvrtletí ale v EU meziročně klesaly i ceny bydlení a energií i pošt a telekomunikací. Spotřebitelské ceny ve 3. čtvrtletí nejvíce rostly v Maďarsku (3,8 %), Polsku (3,7 %) a v Česku (3,5 %). U všech tří zemí byl zaznamenán velmi silný růst cen alkoholických nápojů a tabáku. V Maďarsku a Česku se přidává prudký růst cen potravin. V Polsku rostly zejména ceny bydlení a energií. Ve 12 zemích EU ceny ve 3. čtvrtletí meziročně klesly. Nejvíce to bylo na Kypru (–2,3 %), v Řecku (–2,2 %) a v Estonsku (–1,3 %). U všech se propadaly především ceny dopravy a bydlení a energií.

Růst cen bytů zrychlil.

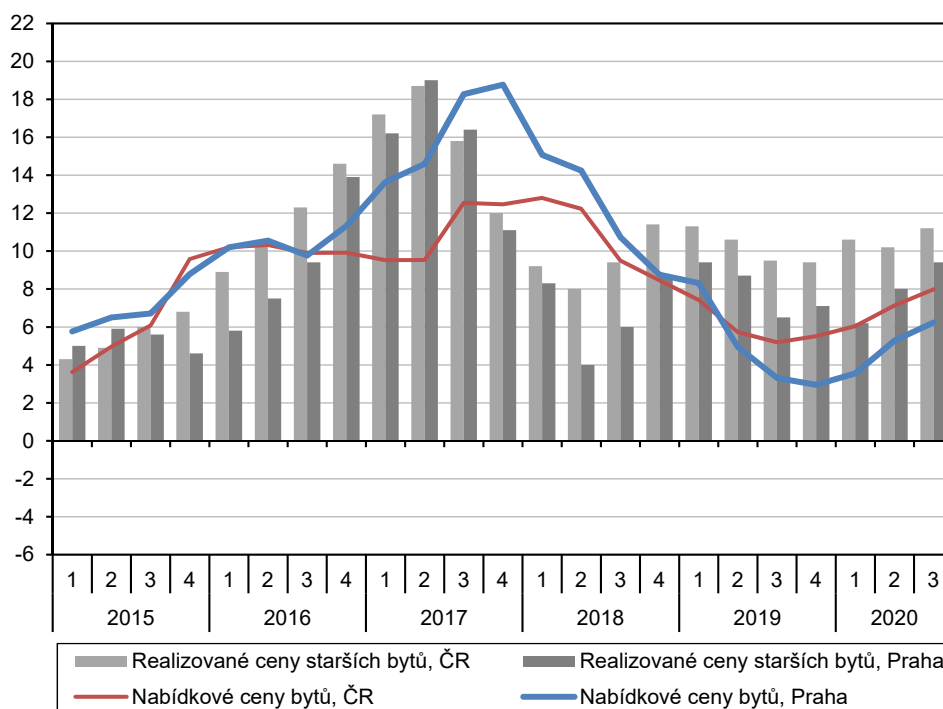
Růst cen nemovitostí ani ve 3. čtvrtletí nejevil známky zpomalení. Nabídkové ceny bytů v ČR se meziročně zvýšily o 8,0 % a jejich růst zrychlil čtvrté čtvrtletí v řadě. Dynamiku tlačí vzhůru hlavně ceny bytů mimo Prahu (nárůst o 10,4 %), ale i nabídkové ceny bytů v Praze rostly rychleji než v předchozích kvartálech (6,2 %). Velmi vysoký zůstává i meziroční růst realizovaných cen starších bytů a ve 3. čtvrtletí jeho dynamika velmi zrychlila. V celé ČR dosáhl přírůstek realizovaných cen starších bytů 11,2 %, byl nejvyšší od 1. čtvrtletí 2019 a nad 10% úrovní se držel od začátku roku. Opět se výrazněji zvyšoval index mimo Prahu (11,7 %), ale i přírůstek realizovaných cen starších bytů v Praze se dostal blízko 10 % (9,4 %). Ani vývoj realizovaných cen nových bytů v Praze nepřinesl náznaky zpomalení. Meziroční přírůstek indexu dosáhl 9,7 %.

¹ Důvodů zdražení bylo více. Na jedné straně se pozastavení výroby v automobilkách projevilo v nedostatku nových vozů, došlo ale i k narušení dovozu ojetých vozidel. Na cenotvorbě se projevilo i aktuální výrazné oslabení koruny vůči euru. Z dlouhodobějšího hlediska jsou faktorem, který vede ke zdražování, zpřísňující se emisní požadavky.

² Podle harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Ten se může metodicky i číselně lišit od publikovaných národních výsledků.

Graf č. 10 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny průmyslových výrobců i nadále odražely vývoj cen ropy.

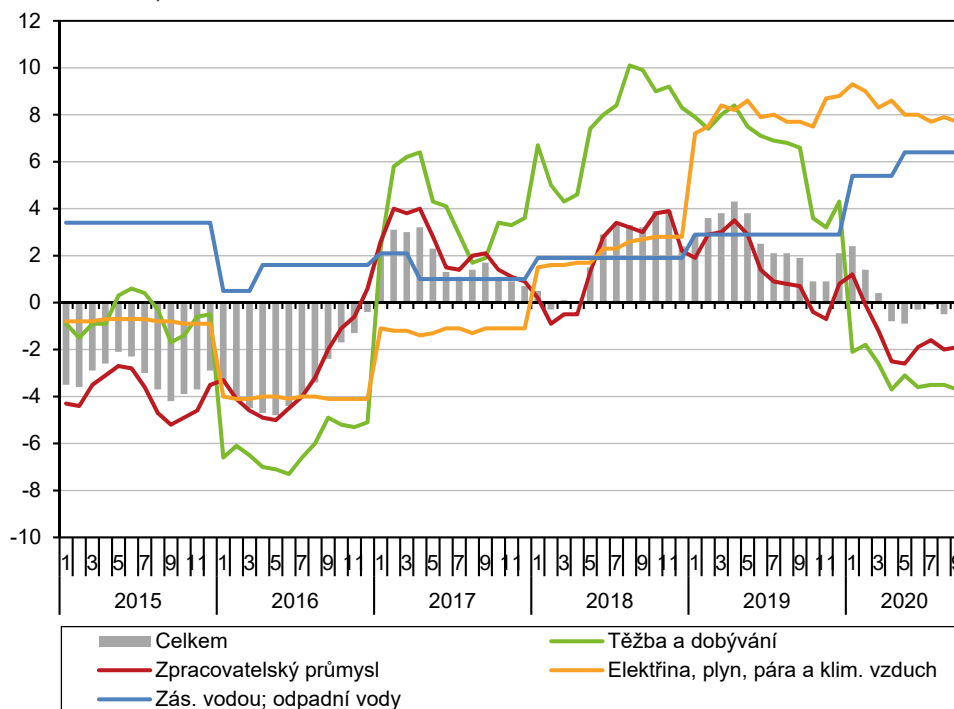
Ceny průmyslových výrobců za 1. až 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 0,1 %. Meziročního přírůstku ale index dosáhl pouze v 1. kvartálu, ve 2. i 3. čtvrtletí došlo k propadu (–0,6 % a –0,3 %). Dynamiku cen výrobců od začátku roku nejvíce ovlivňoval vývoj cen výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu. Zde ve 3. čtvrtletí pokračoval meziroční propad (–1,8 %) způsobený zejména poklesem cen koksů a rafinovaných ropných výrobků³. K poklesu přispívaly také ceny chemických látek a výrobků (–11,5 %), zčásti navázané na ceny ropy, a ceny obecných kovů a kovodělných výrobků (–2,1 %). Ceny ve 3. čtvrtletí meziročně klesly také u dřeva, papíru a tisku (–2,3 %) a základních farmaceutických výrobků (–1,2 %). U některých výrobků, jejichž ceny meziročně rostly, dynamika oslabila. Platilo to pro ceny dopravních prostředků, které se zvýšily o 2,3 %, potravinářské výrobky, nápoje a tabák (1,2 %), počítače, elektronické a optické přístroje (0,6 %) a textil, oděvy a usně (0,6 %). Úroveň předchozího kvartálu si v zásadě udržely přírůstky cen nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (4,6 %, zejména opravy, údržba a instalace strojů a zařízení), strojů a zařízení (2,5 %) a elektrických zařízení (1,8 %).

Klesaly ceny těžby uhlí, ropy i zemního plynu.

Ceny těžby a dobývání jsou v meziročním poklesu od začátku roku a ve 3. kvartálu se jejich propad udržel (–3,6 %). Klesaly přitom ceny uhlí, ropy a zemního plynu, zatímco růst cen ostatních nerostných surovin sílil (v českých podmínkách se jedná zejména o stavební materiály – kámen, písek a jíla). Mírně oslabil meziroční přírůstek cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (7,8 %). Ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 6,4 %.

³ Individuální data.

Graf č. 11 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Propad cen ropy výrazně ovlivňoval cenovou hladinu v EU.

Ceny průmyslových výrobců v EU za 1. až 3. čtvrtletí klesly ve srovnání se stejným obdobím loňského roku o 2,7 %. V samotném 3. kvartálu pokles dosáhl 2,6 %. Ve vývoji se opět projevil propad cen ropy – nejvíce na cenách těžby a dobývání, ovlivněny ale byly i ceny ve zpracovatelském průmyslu. Meziročně klesaly i ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu. Ve 3. čtvrtletí rostly ceny průmyslových výrobců jen na Maltě (1,7 %), v Maďarsku (0,4 %), ve Slovinsku (0,3 %) a na Slovensku (0,2 %). Nejvíce se ceny propadaly v Litvě (–7,3 %), na Kypru (–6,9 %) a v Irsku (–6,2 %).

Růst cen tržních služeb ve 3. čtvrtletí zpomalil.

Ceny tržních služeb ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 2,0 %. To je nejméně od konce roku 2018. K růstu nejvíce přispívalo skladování a podpůrné služby v dopravě (přírůstek 4,9 %), služby v oblasti programování a související poradenství a služby (3,9 %, růst zde posílil) a služby v oblasti nemovitostí (3,1 %). Ve směru růstu výrazněji působila také váhově významná pozemní a potrubní doprava (1,1 %). Výrazné zpomalení proběhlo u služeb v oblasti zaměstnání (2,7 %, ve 2. čtvrtletí růst činil 7,2 %), ale také u pojištění, zajištění a penzijního financování (ze 3,1 % na 1,7 %). Do meziročního poklesu se ceny dostaly u reklamních služeb a průzkumu trhu (–1,9 %, první snížení od 1. čtvrtletí 2015). Stagnace pokračovala u ostatních odborných, vědeckých a technických služeb (–0,1 %, zejména překladatelské a tlumočnické služby).

Ceny zemědělské výroby se propadly. Klesaly ceny rostlinné i živočišné výroby.

Ceny zemědělské výroby (včetně ryb) ve 3. čtvrtletí meziročně klesly o 3,2 % a v poklesu setrvaly čtvrtý kvartál v řadě. Snižovaly se ceny rostlinné (–1,2 %) i živočišné (–5,9 %) výroby. Pokles cen rostlinné výroby se v průběhu 2. i 3. čtvrtletí zmírňoval, především pod vlivem obilovin (–1,4 % ve 3. čtvrtletí, z toho ceny váhově nejvýznamnější pšenice rostly o 0,2 %, naopak u žita, ječmene a ova dále klesaly). Ceny průmyslových plodin se po třech kvartálech propadů zvýšily o 5,2 % (z toho olejiny o 4,4 %, ostatní průmyslové plodiny [chmel] o 9,3 %). Ceny brambor ve 3. čtvrtletí opět výrazně meziročně klesly (–27,6 %), stále se ale drží nad úrovní let 2018 i 2019. Pokles cen

Živočišné výroby se ve srovnání s předchozím čtvrtletím výrazně prohloubil, především pod vlivem cen hospodářských zvířat (meziroční propad o 8,5 %). Poprvé od 1. čtvrtletí 2019 se snížily ceny prasat a selat (-13,8 %), klesly i ceny skotu (-4,9 %) a drůbeže (-2,4 %). Ceny mléka klesly o 4,4 % a ceny vajec naopak výrazně vzrostly (7,6 %).

Ceny vývozu meziročně vzrostly. Výrazně je ale ovlivnilo oslabení kurzu koruny.

Ceny exportu ve 3. čtvrtletí meziročně stouply o 0,5 %. Nejvíce rostly ceny nápojů a tabáku (5,2 %), potravin a živých zvířat (3,1 %) a strojů a dopravních prostředků (2,6 %). Naopak trval hluboký meziroční pokles cen minerálních paliv a maziv (-14,6 %), ostatních surovin⁴ (-6,2 %) a chemikálií a příbuzných výrobků (-4,5 %). Ceny dovozu ve 3. čtvrtletí meziročně klesly o 1,9 %. Propad pokračoval u minerálních paliv a maziv (-26,7 %), výrazně se prohloubil u ostatních surovin (-8,3 %) a klesly i ceny importovaných chemikálií a příbuzných výrobků (-2,6 %). Na rozdíl od exportu klesaly ceny dovezených nápojů a tabáku (-1,6 %). Naopak se meziročně zvyšovaly ceny importu potravin a živých zvířat (2,4 %), strojů a dopravních prostředků (1,5 %) a průmyslového spotřebního zboží (1,4 %). Velký vliv na vývoj cen zahraničního obchodu mělo přitom meziroční oslabení kurzu koruny vůči euru. To působilo ve směru růstu cen vývozu i dovozu a největší dopad mělo na ceny strojů a dopravních prostředků.

Směnné relace byly ve 3. čtvrtletí kladné.

Směnné relace byly ve 3. čtvrtletí kladné a dosáhly 102,4 %. Výrazně pozitivní byly směnné relace obchodu s minerálními palivy a mazivy (116,5 %) a nápoji a tabákem (106,9 %). Pozitivní byly také směnné relace u ostatních surovin (102,3 %), strojů a dopravních prostředků (101,1 %), potravin a živých zvířat (100,7 %), průmyslového spotřebního zboží (100,3 %) a polotovarů⁵ (100,1 %). Záporné byly směnné relace obchodu s chemikáliemi a příbuznými výrobky (98,0 %).

⁴ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.

⁵ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.